ЛЬВІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

у партнерстві з:

Stockholm University
Uniwersytet Warszawski
Old Dominion University
Leibniz Universität Hannover
Uniwersytet w Siedlcach
Universitas Catholica Ružomberok
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Волинський національний університет імені Лесі України
СПУ
DSPU
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
К=ПНУ
1805
1865
Національна академія педагогічних наук України
Рівненський державний гуманітарний університет
Хмельницький національний університет
Львівський обласний центр соціальних служб

ІІ МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«СУЧАСНА ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖЖІ»

ПРОГРАМА

12–13 листопада 2026 року

м. Львів, Україна

Дискусійна панель 1: Трансформація соціальних послуг та практик соціальної роботи у громаді в умовах суспільних викликів (вул. Університетська, 1; Дзеркальна зала) Онлайн-покликання: https://us02web.zoom.us/j/87327608793?pwd=QmahaA0vrWWbqikmKH7HAdiLcNotqJ.1	*доц. Леся Мартіросян* *ас. Анастасія Перга*
• **Тетяна Захаріна,** професорка кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, докторка педагогічних наук, професорка *«Трансформація практик соціальної роботи з ветеранами війни в територіальній громаді на засадах індивідуалізації та міжвідомчої взаємодії»* • **Ольга Байдарова,** доцентка кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, кандидатка психологічних наук, доцентка *«Професійна підтримка соціальних працівників у часи війни»* • **Оксана Кравченко**, професорка кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Уманський національний університет, докторка педагогічних наук, професорка. **Галина Кучер,** начальниця Управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради, кандидатка педагогічних наук, заслужений працівник соціальної сфери України *«Проактивна гаряча лінія для родин військовослужбовців як нова соціальна послуга в громаді»* • **Теодорина Мілюшева (Teodorina Milusheva) (Болгарія)**, доцентка кафедри соціальної роботи, Софійський університет імені Святого Климента Охридського, PhD *«Beyond formal social services: a three-dimensional typology of community-based disability support practices in Bulgaria»* • **Ірина Бичук,** доцентка кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, Волинський національний університет імені Лесі Українки, кандидатка філософських наук, доцентка *«Нові підходи до соціальної підтримки ветеранів війни та членів їхніх сімей на рівні територіальних громад»* • **Рафал Пласек (Rafał Pląsek)**, доктор габілітований професор педагогічного факультету Варшавського університету (Польща) *«Rola instytucjonalizacji i deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w perspektywie polskich doświadczeń historycznych»* • **Анна Вербицька**, доцентка кафедри соціальної роботи, Національний університет «Чернігівська політехніка», кандидатка наук з державного управління, доцентка *«Transformation of social work functions in border communities: implications for implementing service learning»* • **Віта Грицанюк**, доцентка кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, кандидатка політичних наук, доцентка *«Гендерно зумовлені бар'єри реінтеграції жінок-ветеранок в Україні»*	

• **Олена Данилюк**, доцентка кафедри соціальної роботи, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кандидат економічних наук, доцентка *«Управління розвитком соціальних послуг у територіальній громаді на основі оцінювання потреб населення»* • **Андрій Камбур**, доцент кафедри педагогіки та соціальної роботи, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, кандидат соціологічних наук, доцент *«Неприбуткові організації у трансформації соціальних послуг у громаді»* • **Ірина Карпич**, доцентка кафедри соціальної педагогіки, соціальної роботи та консультування, Уманський національний університет, кандидатка педагогічних наук *«Психосоціальна підтримка сім'ї як напрям трансформації соціальних послуг у територіальній громаді»* • **Зоряна Комаринська**, доцентка кафедри соціального забезпечення та управління персоналом, Львівський національний університет імені Івана Франка, кандидатка історичних наук, доцентка *«Диверсифікація системи надання соціальних послуг у територіальних громадах України: державно-громадське партнерство, соціальне замовлення та механізми забезпечення якості»* • **Ірина Кравець**, доцентка кафедри соціального забезпечення, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, кандидатка економічних наук, доцентка *«Соціальна реінтеграція ветеранів та ветеранок: бар'єри та напрями їх подолання»* • **Тетяна Кравченко,** завідувачка кафедри соціальної роботи, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, кандидатка політичних наук, доцентка *«Оцінювання соціального впливу як основа управлінських рішень у соціальних проєктах»* • **Галина Лемко**, доцентка кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, кандидатка педагогічних наук, доцентка *«Технології кейс-менеджменту в роботі з цивільним населенням, яке зазнало воєнних травм»* • **Анна Лякішева,** професорка кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, Волинський національний університет імені Лесі Українки, докторка педагогічних наук, професорка **«***Формування готовності соціальної взаємодії до миру***»**	

Трансформація соціальних послуг та практик соціальної роботи у громаді в умовах суспільних викликів.

Віта Грицанюк
кандидат політичних наук, доцент
доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Львів, Україна

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНІ БАР'ЄРИ РЕІНТЕГРАЦІЇ ЖІНОК-ВЕТЕРАНОК В УКРАЇНІ

Повномасштабна війна в Україні зумовила значне розширення участі жінок у секторі безпеки та оборони, а також актуалізувала питання їхньої подальшої соціальної і професійної інтеграції після завершення військової служби. Повернення до цивільного життя є складним багатовимірним процесом, що охоплює не лише працевлаштування, а й відновлення соціальних зв'язків, адаптацію до нових професійних ролей, трансформацію ідентичності, взаємодію із сім'єю та громадою, а також доступ до соціальних і психологічних послуг. Водночас універсальні підходи до реінтеграції ветеранів не завжди враховують гендерну специфіку цього переходу.

В Україні проблематика реінтеграції ветеранів і ветеранок дедалі активніше досліджується в контексті формування ветеранської політики. Зокрема, дослідження Українського ветеранського фонду, проведені у 2024 році, висвітлюють потреби ветеранів і ветеранок, роль держави та громади в їхньому поверненні до цивільного життя, а також труднощі професійної адаптації й працевлаштування [1]. У 2026 р. опубліковано дослідження DCAF, підготовлене у співпраці з громадською організацією «Горизонт змін», у якому висвітлено гендерно зумовлені бар'єри реінтеграції жінок і ЛГБТІК+ ветеранів в Україні, зокрема на їхній недостатній видимості у ветеранській політиці, гендерних стереотипах та інституційних перешкодах [2]. Ці напрацювання засвідчують

важливість переходу від загальних підходів до реінтеграції до моделей, які враховують відмінності в досвіді та потребах різних груп ветеранів і ветеранок.

Одним із ключових бар'єрів реінтеграції жінок-ветеранок є недостатнє суспільне визнання їхнього військового досвіду. На відміну від чоловіків, яких суспільні уявлення частіше асоціюють з образом ветерана, жінки можуть залишатися менш помітними як у цивільному суспільстві, так і у ветеранському середовищі. Це може ускладнювати усвідомлення власного статусу, отримання належної підтримки та формування відчуття належності до ветеранської спільноти. Проблема має не лише символічний характер: стереотипне сприйняття жінки передусім як дружини або матері може призводити до ігнорування її власного військового досвіду та потреб.

Із недостатньою видимістю пов'язані гендерні стереотипи та дискримінаційні практики, що можуть супроводжувати жінок ще під час військової служби й впливати на їхню подальшу адаптацію. Жінки можуть стикатися із сумнівами щодо їхньої професійної компетентності, необхідністю докладати більше зусиль для визнання власних досягнень і зниженням упевненості у своїх здібностях. Безперечно чоловіки-ветерани також стикаються з труднощами після повернення до цивільного життя, але жінкам додатково можуть заважати гендерні стереотипи та те, що суспільство не завжди визнає їхній військовий досвід.

Ці обставини безпосередньо пов'язані з труднощами професійної реінтеграції. Як чоловікам, так і жінкам-ветеранам буває складно перекласти набуті у війську навички на мову цивільного ринку праці, підтвердити їхню відповідність вимогам роботодавців і визначити новий професійний напрям. Жінки можуть додатково недооцінювати власний досвід і компетентності, зокрема через попередній досвід дискримінації та недостатнє визнання. Унаслідок цього вони можуть бути менш упевненими під час пошуку роботи, переговорів про заробітну плату чи просування кар'єрними сходами. Отже, проблема полягає не лише у визнанні військових навичок роботодавцями, а й у

можливості самої ветеранки усвідомити та належно представити свою професійну цінність.

Огляд досліджень щодо повернення ветеранів і ветеранок на ринок праці, оприлюднений у 2026 р. інформаційно-консультативним жіночим центром, також звертає увагу на труднощі представлення військового досвіду, недостатню якість зворотного зв'язку від роботодавців і неготовність частини HR-фахівців та трудових колективів до інтеграції людей із військовим досвідом [3].

Окремим бар'єром є недостатня відповідність ветеранських послуг потребам жінок. Механізми підтримки сформовані переважно з урахуванням досвіду чоловіків, жінки можуть не знаходити потрібних їм послуг або не сприймати наявні програми як доступні й призначені для себе. Додатковою перешкодою стає небажання звертатися по підтримку, недостатнє розуміння власних потреб або звичка ставити потреби інших вище за власні. Наприклад, жінки, які перебувають у шлюбі з ветеранами, можуть передусім зосереджуватися на психологічному стані партнера, відкладаючи розв'язання власних проблем. Водночас труднощі доступу до спеціалізованих послуг не є виключно жіночими: вони можуть виникати й у чоловіків, однак недостатня видимість жінок у ветеранській політиці посилює ризик того, що їхні потреби залишаться поза увагою.

Гендерна специфіка проявляється також у питаннях фізичного та психічного здоров'я. Поряд із наслідками бойового досвіду, поранень, втрат і психологічного навантаження, жінки можуть потребувати спеціалізованої допомоги у сфері репродуктивного та гінекологічного здоров'я, зокрема під час вагітності, післяпологового періоду [4]. Дослідники також звертають увагу на те, що військове спорядження, форма й окремі організаційні практики не завжди враховують особливості жіночої анатомії, що може спричиняти додаткові проблеми зі здоров'ям, зокрема опорно-рухового апарату. Як і чоловіки, жінки можуть переживати психологічні наслідки бойового досвіду, втрат і складної адаптації до цивільного життя. Водночас для частини жінок додатковим чинником психологічної вразливості може бути пережитий досвід сексуальних

домагань, насильства або інших форм гендерно зумовленого порушення прав під час служби. Цей досвід не є універсальним для всіх ветеранок, проте потребує доступу до безпечної, конфіденційної та компетентної допомоги.

Ще одним чинником, який може ускладнювати реінтеграцію жінок, є поєднання пошуку роботи та професійного перенавчання із сімейними й доглядовими обов'язками. Відповідальність за догляд за дітьми та іншими членами родини може обмежувати можливості участі в програмах підтримки, здобуття нової кваліфікації та працевлаштування, особливо за відсутності гнучкого графіка й доступних послуг догляду. Чоловіки-ветерани також можуть мати значні сімейні обов'язки, однак традиційні гендерні ролі та нерівномірний розподіл неоплачуваної доглядової праці здатні створювати для жінок додаткові обмеження.

Повернення до цивільного життя передбачає відновлення соціальних зв'язків і переосмислення власної ідентичності. Жінки можуть відчувати суперечність між належністю до військового середовища, де їхній досвід не завжди отримував належне визнання, та цивільним суспільством, яке не завжди розуміє специфіку їхньої служби. Це спричиняє відчуття відчуження й знижує готовність звертатися по підтримку.

Отже, бар'єри реінтеграції жінок-ветеранок не існують ізольовано від труднощів, з якими стикаються чоловіки-ветерани. Їхня специфіка полягає в тому, що спільні проблеми професійної адаптації, доступу до послуг і відновлення соціальних зв'язків можуть посилюватися гендерними стереотипами, недостатньою видимістю військового досвіду жінок, специфічними потребами у сфері здоров'я та нерівномірним розподілом сімейних обов'язків. Це обґрунтовує необхідність не ізольованої політики підтримки жінок, а гендерно чутливої системи реінтеграції, яка враховує відмінності у життєвому досвіді ветеранів і ветеранок та забезпечує індивідуалізований доступ до медичних, психологічних, соціальних і професійних послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз потреб та проблем ветеранів та ветеранок за 2024 рік / Український ветеранський фонд. URL: https://veteranfund.com.ua/analitics/analiz-potreb-ta-problem-veteraniv-ta-veteranok-za-2024-rik/ (дата звернення: 16.10.2026).

2. Zub O. Building diverse and inclusive reintegration policies and practices for veterans in Ukraine. DCAF, 9 березня 2026. URL: https://www.dcaf.ch/building-diverse-and-inclusive-reintegration-policies-and-practices-veterans-ukraine (дата звернення: 16.10.2026).

3. Огляд досліджень про повернення ветеранів і ветеранок на ринок праці з урахуванням ґендерного підходу / Інформаційно-консультативний жіночий центр. 22.06.2026. URL: https://www.wicc.net.ua/en/post/oglyad-doslidzhen-pro-povernennya-veteraniv-i-veteranok-na-rynok-pratci-z-urahuvannyam-gendernogo-pidhodu (дата звернення: 16.10.2026).

4. Croak B., Rafferty L., Sharp M.-L. et al. Barriers and Facilitators to Successful Transition to Civilian Life for Ex-Servicewomen: The Perspective of Service Providers and Policymakers. *Health & Social Care in the Community*. 2025. Article ID 2327743. DOI: https://doi.org/10.1155/hsc/2327743